

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto

Viite: Lausuntopyyntönnö 23.05.2012 Dnro 12/41/2007

Ehdotus hallituksen esitykseksi käsittelyn joutuisuutta hallinnossa ja oikeussuojaa käsittelyn viivästyessä koskevaksi lainsäädännöksi

Esityksessä ehdotetaan, että viranomaisen velvollisuus olisi määritellä ja julkaista tieto vastuullaan olevien hallintopäätösten käsittelyajoista sellaisissa keskeisissä asiaryhmissä, jotka koskevat asianosaisen oikeutta etua tai velvollisuutta. Viranomaisen tulisi myös seurata määriteltyjen käsittelyaikojen toteutumista. *Terveys- ja hyvinvoinnin laitos THL katsoo, että esitys parantaa toteutuessaan merkittävässä määrin asiakkaiden oikeusturvaa ja mahdollisuuksia oman elämänsä hallintaan. THL:n pitää esitystä tärkeänä sekä yleensä että erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollossa, jossa miltei poikkeuksetta on kysymys kansalaisten perustavanlaatuisista oikeuksista ja kannattaa esityksen antamista pikaisesti.*

Kuten esityksessä todetaan, oikeussuojajärjestelmän täydentäminen ei kuitenkaan poista esimerkiksi puutteellisista voimavaroista aiheutuvia viivästyksiä. Tiedossa on, että hakemusten ja tehtävien päätösten pysyessä vuositasolla usein määrällisesti samoina, osa viivästyksistä olisi mahdollista purkaa myöntämällä resursseja jonojen purkamiseksi. *THL:n näkemyksen mukaan viivästyksiä tulisikin vähentää riittävien resursien turvaamisella.* Terveys- ja hyvinvoinnin laitoksen työryhmäraportissa 48/2011 ehdotetun mukaisesti *THL katsoo, että hallintopäätöksiä koskevien jonojen purkamiseen julkishallinnossa tulisi osoittaa valtion talousarviossa erillinen, kertaluonteinen määräraha* (Laki ja asiakkaan oikeudet, ehdotus 20, s. 140–145), joka olisi sekä valtion että kunnallisten viranomaisten haettavissa. Samalla tulisi kiinnittää huomiota siihen, että vuosittaisessa talousarvion suunnittelussa varataan riittävät resursit päätöksentekoon. Tämän toteutuminen jää sattumanvaraiseksi mikäli viranomaisen käsittelyaikoja koskevat seurantajärjestelmät eivät anna ajantasaista tietoa käsittelyajoista. Esityksen puutteena on pidettävä sitä, että se jättää seurantajärjestelmän kehittämisen tältä osin avoimeksi ja toimintakulttuurien varaan siitähän huolimatta, ettei viranomaisten käsittelyajoista ole esityksessä todetun mukaisesti saatavissa ajankohtaista, kattavaa ja systemaattisesti tilastoitua tietoa. *THL katsoo, että jatkovalmistelussa tulisi pyrkiä löytämään ratkaisu seurantajärjestelmien kehittämiseksi sekä yleensä että hallinnonalakohtaisesti.*

Esityksessä tehdään ehdotus myös erillisestä viivästysvalituksesta, joka olisi asianomistajan käytettävissä sekä silloin, kun laissa päätöksenteolle asetettu määräaika tai uuden esityksen mukainen viranomaisen arvio määräajasta on ylitetty, kun viranomainen laiminlyö kokonaan hallintopäätöksen tekemisen tai asian käsittelyyn on muutoin mennyt kohtuuttomasti aikaa. *Terveys- ja hyvinvoinnin laitos toteaa, että edellä esitetty jonojen purkamiseen osoitettava määräraha olisi omiaan vähentämään tilanteita, joissa viivästysvalitukselle esitetyt perusteet täyttyvät. Jonojen purkaminen tukisi sitä, että myös hankalat tai monimutkaiset asiat voitaisiin*

Oikeusministeriö
Lainvalmisteluosasto

ottaa käsittelyyn ilman viivettä, kun ne jonotilanteessa usein siirtyvät myöhemmin ratkaistaviksi. Viivästystä ei voida kuitenkaan kokonaan estää, joten tarvitaan myös viivästysvalituksenkaltaisia muita toimia asiakkaiden oikeusturvan parantamiseksi. THL kannattaa näiden toimenpiteiden kehittämistä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon palvelujen, usein sosiaaliturvan etuuksienkin saamisen, edellytyksenä on tilapäinen tai jatkuvaluonteinen, pienempi tai suurempi toimintakyvyn vaje. Vajeesta johtuen asiakas ei ole kykenevä ajamaan oikeuksiaan siinä määrin kuin henkilöt, jotka eivät sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tai sosiaaliturvan etuuksia tarvitse tai ole hakemassa. Ehdotetun viivästysvalitusoikeuden käyttämisen edellytyksenä on asianomaisen aktiivinen toimenpide. Asiakkaan tulee muun muassa pyytää tapauskohtainen käsittelyaika-arvio kirjallisena ja kuvata, millä perusteilla hän katsoo asian kokonaiskeston muodostuneen kohtuuttoman pitkäksi. Sosiaali- ja terveydenhuollon päätökset koskevat esimerkiksi toimeentulotukea, perhe-elämän suojaa, terveydentilaa, ammatinharjoittamisen oikeutta ja eläkkeitä, joita koskevien päätösten on katsottu laillisuusvalvonnassa kuuluvan erityisen nopeasti ratkaistaviin asioihin. Viivästysvalitus ei edellä esitetyistä syistä johtuen näyttäisi esitetystä muodostaan juurikaan parantavan sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaiden oikeusturvaa. *Terveyden ja hyvinvoinnin laitos katsoo, että viivästysvalitusta koskevassa sääntelyssä tulisi ottaa huomioon sekä asiakaskunnan rakenne että hallintopäätösten luonne. Lainsäädäntöä annettaessa olisi arvioitava, tulisiko kirjallisen käsittelyaika-arvion antaminen ja viivästysvalitusta koskevan valitusosoituksen antaminen asiakkaalle säätää viranomaisen velvollisuudeksi esimerkiksi silloin, kun asian käsittelylle on laissa säädetty määräaika ja/tai viranomaisella on yleinen velvollisuus julkaista asioiden käsittelyajat.*

Pääjohtaja

Pekka Puska

Erityisasiantuntija

Marja Pajukoski